

Misdienaars leefden in de hel van Poeldijk

De H. Bartholomeuskerk (links) en het Sint Jozefhuis (rechts op de foto) in Poeldijk, waar het misbruik plaatsvond.

FOTO MARTIJN BEEKMAN

FOTO MARTIJN BEEKMAN

Vijf jonge misdienaars werden in de jaren 60 misbruikt door een pater in een katholiek bejaardenhuis in Poeldijk. Vier slachtoffers pleegden zelfmoord. Meldingen van het misbruik zijn nooit onderzocht. „Het is een combinatie geweest van macht en doofpot.”

FRANK DE KLERK EN TONNY VAN DER MEE

Het gebeurde in zijn kamer. Maar ook in de biechtstoel en de sacristie. Voor vijf jonge misdienaars was de kapel van het Sint Jozefhuis in Poeldijk in het Westland een regelrechte hel. In de jaren 60 vielen ze in het katholieke bejaardenhuis ten prooi aan de

lusten van een - inmiddels overleden - pedoseksuele priester.

Een van de slachtoffers werkte in die jaren in het tuindersbedrijf van Wim van Zijl. Hij was op een avond nog aan het werk op zijn bedrijf, samen met de jongen, vertelt de nu 84-jarige Van Zijl. „Hij brulde dat hij niet naar huis wilde, omdat zijn ouders zijn verhaal niet geloofden. Een half jaar later dreef hij dood in de zee. De dader liep in een witte pij en op sandalen door het dorp.”

Het misbruik is decennialang een publiek geheim in Poeldijk. Van Zijl wil er niet langer mee leven. Hij beschrijft het schandaal in een kort hoofdstuk in zijn boek *Het Rijke Poeldijkse Roomse leven*. „De misdienaartjes leefden in een hel. Ze raakten zo getraumatiseerd dat vier jongens in hun tienertijd voor zelfdoding kozen. Het vijfde slachtoffer werd straatzwerver in Amsterdam en schuwde levenslang zijn ouders en Poeldijk uit angst dat hij voor viezerik werd aangezien.” Hij is inmiddels overleden.

Het misbruik begint als de vermeende dader, lid van de Orde van Kruisheren (ook wel Orde van het Heilig Kruis genoemd), eind jaren 50 neerstrijkt in Poeldijk. Hij is in 1933 tot priester gewijd, vertrekt een jaar later als missionaris naar Nederlands- Indië, waar hij in Bandung (Java) een radiozender opzet. Daar overleeft hij het Jappenkamp. Na de Tweede Wereldoorlog keert hij terug naar Nederland.

In 1958 wordt de pater rector van het Sint Jozefhuis, een katholiek bejaardenhuis in Poeldijk. Het kerkdorp in het Westland, met de H. Bartholomeuskerk als blikvanger, is een kleine, gesloten gemeenschap. Seksualiteit is taboe, laat staan homoseksualiteit. Voorlichting is vooral een taak van de kerk. De priester breekt zijn celibataire gelofte en vergriipt zich aan de misdienaars van het

Jozefhuis.

Kettinghond

De pater verbiedt de slachtoffers over het misbruik te praten. De plaatselijke parochiepastoor wuift de misstanden weg en legt de ouders een zwijgplicht op. „Veertig jaar later sprak ik een getraumatiseerde vader van een slachtoffertje, zo boos als een belaagde kettinghond, die mij vertelde nooit meer in de Poeldijkse kerk te zijn geweest en er ook niet begraven wilde worden.”

De pater verhuist in 1967 naar de kruisherengemeenschap in Voorschoten. Hij overlijdt begin 1978 in Nijmegen. De ouders van de misbruikte misdienaars van het Jozefhuis zijn inmiddels ook overleden. Maar broers en zussen leven nog steeds met de last van wat tientallen jaren geleden is gebeurd. „Het is heel zwaar voor mij geweest”, zegt een hoogbejaarde broer. „Het is allemaal de schuld van Rome en het celibaat. Zij hebben de priesters als beesten het bos in gestuurd. Mijn ouders hebben er veel verdriet om gehad.”

Een andere nabestaande wil liever geen ruchtbaarheid aan de misbruikzaak geven. „Ik kan er niets over zeggen omdat er nog veel pijn en verdriet zit. De nabestaanden gaan er allemaal anders mee om. Vergelijk het met overlevenden van een concentratiekamp. De een sluit zich aan bij een slachtoffergroep en de ander neemt het mee in zijn graf. Wij moeten ermee leren leven.”

Tot op de dag van vandaag zwijgen Poeldijkers er over. Sommigen zeggen van niets te weten, anderen waarschuwen vooral 'voorzichtig' te zijn met het publiceren van dit soort verhalen. De zwijgcultuur wordt door de omgeving van de slachtoffers overgenomen. In het

rapport van de commissie-Deetman, die misbruik in de katholieke kerk onderzocht, wordt dat ook als een van de problemen gezien.

Dieptriest

Pastoor Jaap Steenvoorden van de parochiefederatie in het Westland weigert ieder commentaar en gooit de hoorn op de haak. Koos Verbeek, vicevoorzitter van het parochiebestuur in Poeldijk, noemt het een 'dieptrieste zaak' die zich buiten het zicht van de kerk afspeelde. „Het gebeurde in het Jozefhuis, het aanliggende bejaardenhuis. De parochie had er niets mee te maken en wist er ook niet van."

Wel zegt Verbeek dat het misbruik en de zelfmoorden al langer bekend waren in de Poeldijkse gemeenschap. „Ik ken de families wel en in de volksmond werd erover gesproken. Maar de ouders liepen er niet mee te koop. Ze wilden er niet over praten. Ik kan me niet voorstellen dat de parochie hen een zwijgplicht heeft opgelegd."

Schrijver Van Zijl doet in juni 2010 melding bij de parochie. Daar is een korte notitie van gemaakt, die deze krant heeft ingezien. Daarin staan de namen van de slachtoffers en de vermeende dader. De rapportage is doorgegeven aan het Bisdom Rotterdam. Het bisdom heeft vervolgens contact opgenomen met de Orde van het Heilig Kruis, waarvan de pater lid was.

Eigen onderzoek heeft 'geen aanwijzingen voor misbruik' opgeleverd, laat de orde weten. Ook de toenmalige secretaris kan zich daar niets van herinneren. „Persoonsgebonden kwesties werden steeds met de betreffende confraters achter gesloten deuren besproken. Daar was de secretaris nooit bij aanwezig", stelt overste Peter Snijkers.

Het meldpunt seksueel misbruik in de katholieke kerk bevestigt dat in

2010 twee meldingen zijn gedaan over Poeldijk. „Omdat het onder de klachtenprocedure van het meldpunt niet mogelijk was voor nabestaanden om een klacht in te dienen, is door de klachtencommissie geen nader onderzoek naar deze meldingen verricht", laat Liesbeth Sanders, hoofd van het meldpunt, weten.

Doofpot

Het parochiebestuur in Poeldijk heeft zelf geen contact gehad met de nabestaanden van de misdienaars. Dat is overgelaten aan de diaken die de notitie maakte. „Maar als ze behoefte hebben aan een gesprek staan we daarvoor open", zegt Verbeek.

Volgens het Bisdom Rotterdam zijn er geen andere meldingen over de vermeende dader binnengekomen. „In verschillende klachten zijn wij na een gesprek met de slachtoffers tot een afronding gekomen", zegt bisschop Hans van den Hende in meer algemene zin. „Deze zaak kwam minder naar voren omdat niemand meer in leven was. De aanwezigheid van de pater komt ook niet in ons archief voor. Er is geen officiële benoeming door het bisdom."

Van den Hende heeft geen reden te twifelen aan de meldingen, ook al is er in het archief geen bewijs voor. „Het blijft een ernstige gebeurtenis. Een man van de kerk die zulke dingen heeft gedaan, heeft tegengesteld aan het evangelie gehandeld. Het is desastreus voor jonge mensen. Het misbruik is een combinatie geweest van macht en doofpot."